

**Vplivi na zaznano razredno klimo v 2. letniku gimnazije in primerjava
razredne klime med razredi**

Raziskovalna naloga – psihologija

Avtorica: Meta Gašperlin

Mentor: Luka Uršič, mag. psih.

Kranj, 2025

ZAHVALA

Za vso pomoč, spodbudo in podporo pri raziskovalni nalogi se iskreno zahvaljujem mentorju, profesorju Luku Uršiču, brez katerega te naloge ne bi bilo.

Hvala tudi šolski svetovalni delavki, gospe Katji Pegam, ki je s svojimi nasveti ključno pomagala pri oblikovanju anketnega vprašalnika.

Za jezikovni pregled raziskovalne naloge se zahvaljujem profesorici Bernardi Lenaršič, za pregled povzetka v angleščini pa profesorici Bibi Kodek.

KAZALO VSEBINE

POVZETEK	6
1 UVOD	7
2 TEORETIČNI UVOD.....	9
2. 1 Oblike razredne klime	9
2. 2 Dimenzije razredne klime.....	10
2. 3 Vplivi na zaznano razredno klimo.....	10
2. 3. 1 Vpliv družinskega okolja	10
2. 3. 2 Vpliv šole in učiteljev	11
2. 3. 3 Vpliv medvrstniškega nasilja	11
2. 4 Vplivi obstoječe razredne klime	12
2. 4. 1 Vpliv na učni uspeh.....	12
2. 4. 2 Vpliv na samopodobo	12
2. 5 Raziskave na področju razredne klime	13
2. 5. 1 Slovenske raziskave	13
2. 5. 2 Tuje raziskave	14
3 RAZISKOVALNI DEL	16
3. 1 Metode in metodologija.....	16
3. 1. 1 Anketiranci.....	16
3. 1. 2 Merski instrument	16
3. 1. 3 Postopek.....	17
4 REZULTATI.....	18
4. 1 Razredna klima.....	18
4. 2 Samopodoba	20
4. 3 Raba mobilnih telefonov med odmori	21
4. 4 Druženje izven pouka	21

4. 5 Medvrstniško nasilje.....	23
5 RAZPRAVA	24
5. 1 Preverjanje hipotez	24
5. 2 Evalvacija raziskovalne naloge	27
6 ZAKLJUČEK.....	29
7 VIRI IN LITERATURA	31
8 PRILOGE.....	34
8. 1 Anketni vprašalnik.....	34

KAZALO TABEL

Tabela 1: Število anketirancev glede na zaznano razredno klimo v lastnem razredu	18
Tabela 2: Teme odgovorov na vprašanje »Kaj ti je v tvojem razredu najbolj všeč?« dijakov 2. č	19
Tabela 3: Teme odgovorov na vprašanje »Kaj ti je v tvojem razredu najmanj všeč?« dijakov 2. b	19
Tabela 4: Število anketirancev glede na zbrano število točk po Rosenbergovem vprašalniku o samopodobi	20
Tabela 5: Število anketirancev glede na to, ali po telefonu sežejo med vsakim odmorom	21
Tabela 6: Število anketirancev glede na to, kdaj se s sošolci pogovarjajo prek družbenih omrežij	21
Tabela 7: Število anketirancev glede na to, kdaj se pogosto družijo s svojimi sošolci	22
Tabela 8: Anketiranci, ki so trenutno žrtve medvrstniškega nasilja	23

POVZETEK

V raziskovalni nalogi sem se osredotočila na zaznano razredno klimo in vplive nanjo. Razredna klima je vzdušje oziroma učno okolje znotraj razreda, kakor ga zaznavajo učenci in učitelji. Osrednji del raziskovalne naloge je bil anketni vprašalnik, ki ga je izpolnilo 210 dijakov 2. letnika Gimnazije Kranj. Sodelovalo je 143 žensk, 65 moških in dva neopredeljena dijaka. Anketni vprašalnik je vseboval vprašanja v povezavi z zaznano razredno klimo, Rosenbergov vprašalnik o samopodobi ter vprašanja o rabi mobilnih telefonov, druženju s sošolci in medvrstniškem nasilju. S pomočjo anketnega vprašalnika sem ovrgla vse štiri hipoteze. Rezultati anketnega vprašalnika so pokazali, da med zaznano razredno klimo ter samopodobo, rabo mobilnih telefonov med odmori, druženjem izven pouka in medvrstniškim nasiljem ni pomembne povezave. Pokazali so tudi, da v razredih, v katerih se dijaki najpogosteje pogovarjajo prek družbenih omrežij izven pouka, prevladuje negativna zaznana razredna klima, in obratno. Hkrati sem med raziskovanjem spoznala, da je področje razredne klime tako pri nas kot po svetu že zelo dobro preučeno ter da obstaja več različnih raziskovalnih metod in vprašalnikov, ki nam lahko pri raziskovanju razredne klime pomagajo. Moje delo je odprlo veliko novih vprašanj, ugotovila pa sem tudi, da bi bilo potrebno opraviti še več podrobnejših raziskav, preden bi lahko z gotovostjo trdili, da obstaja pomembna povezava med zaznano razredno klimo in drugimi dejavniki.

Ključne besede: razredna klima, dejavniki razredne klime, samopodoba, druženje, medvrstniško nasilje

ABSTRACT

This research assignment focuses on the field of psychology, more specifically on classroom climate and factors that influence it. The term "classroom climate" refers to the atmosphere or learning environment within the classroom as perceived by students and teachers. The central part consists of the survey completed by 210 second-year students at Gimnazija Kranj. The respondents were 143 women, 65 men, and two unspecified students. The survey contained questions related to students' perception of classroom climate, the Rosenberg Self-Esteem Scale, questions regarding the use of mobile phones, socializing with classmates and peer violence. With the findings of the survey, I refuted all four hypotheses. Results showed that there is no significant connection between perceived classroom climate and self-image, the use of mobile phones during breaks, socializing outside of class, and peer violence. Furthermore, in classes where students most often communicate via social networks outside class, a negative classroom climate prevails, and vice versa. During my research I discovered that the field of classroom climate has been very well researched both in Slovenia and worldwide, and that there are several different research methods and questionnaires that can help us research classroom climate. I connected the newly acquired knowledge with the results of the survey. My work opened up many new questions, but I also discovered that more detailed research would be needed before we could confidently claim that there are significant connections between perceived classroom climate and other factors.

Keywords: classroom climate, classroom climate factors, self-image, socialization, peer violence

1 UVOD

V raziskovalni nalogi sem se osredotočila na raziskovanje zaznane razredne klime in različnih vplivov nanjo. Razredna klima ali "esprit de corps" je vzdušje oziroma učno okolje znotraj razreda, kakor ga zaznavajo učenci in učitelji in lahko pozitivno ali negativno vpliva na učni proces (Perry, 1908; Šmalc, 2018). Pogojena je z »medosebnimi odnosi, osebnostnim razvojem posameznikov in sistemskimi značilnostmi« (Fraser, 1989). Razredno klimo sem povezala z dejavniki, kot so samopodoba dijakov, raba mobilnih telefonov med odmori in druženje dijakov izven pouka. Za to raziskovalno nalogo sem se odločila, ker sem začela opažati, da v vse več razredih na Gimnaziji Kranj prevladuje negativna razredna klima, zato me je zanimalo, zakaj je tako in kako bi lahko stanje izboljšali.

Da bi se bolj približala odgovorom na svoja vprašanja, sem poiskala obstoječe vire o izbrani temi. Z njihovo pomočjo sem povzela, kar je trenutno raziskanega o razredni klimi. Povzela sem raziskave s področja vplivov na razredno klimo in njenih posledic, ki so bile opravljene v Sloveniji in po svetu. Nato sem sestavila anketni vprašalnik, s katerim sem preverjala, kakšna razredna klima prevladuje v vseh osmih razredih 2. letnika na Gimnaziji Kranj. Z anketnim vprašalnikom sem preverjala tudi, kakšno samopodobo imajo dijaki, kako pogosto med šolskimi odmori uporabljajo mobilne telefone, kako pogosto se med sabo družijo izven pouka in kako pogosto v posameznih razredih prihaja do medvrstniškega nasilja. Analizo zbranih podatkov sem uporabila za preverjanje štirih hipotez.

Moja raziskava temelji na štirih raziskovalnih vprašanjih in njim pripadajočih hipotezah.

1. Kako samopodoba dijakov v razredu vpliva na zaznano razredno klimo?

Hipoteza 1: Več kot ima dijakov v razredu negativno samopodobo, bolj negativna je v povprečju zaznana razredna klima.

2. Kako raba mobilnih telefonov med odmori vpliva na zaznano razredno klimo?

Hipoteza 2: Pogosteje kot dijaki uporabljajo mobilne telefone med odmori, bolj negativna je v povprečju zaznana razredna klima.

3. Kako druženje dijakov izven pouka vpliva na zaznano razredno klimo?

Hipoteza 3: Pogosteje kot dijaki komunicirajo in se družijo med seboj izven pouka, bolj pozitivna je v povprečju zaznana razredna klima.

4. Kako izkušanje medvrstniškega nasilja v razredu vpliva na občutek varnosti in zaznana razredno klimo?

Hipoteza 4: Vsi dijaki, ki so v razredu trenutno žrtve medvrstniškega nasilja, razredno klimo zaznavajo kot negativno in se v razredu ne počutijo varno.

2 TEORETIČNI UVOD

Razredna klima ali "esprit de corps" je vzdušje oziroma učno okolje znotraj razreda, kakor ga zaznavajo učenci in učitelji in lahko pozitivno ali negativno vpliva na učni proces (Perry, 1908; Šmalc, 2018). Pogojena je z »medosebnimi odnosi, osebnostnim razvojem posameznikov in sistemskimi značilnostmi« (Fraser, 1989). Podrobneje so jo začeli raziskovati šele v 60. letih 20. stoletja (Šmalc, 2018). Raziskovalci v povezavi z razredno klimo razlikujejo dva pojma: obstoječa razredna klima in željena razredna klima. Željena razredna klima naj bi bila ves čas pomembno višja od obstoječe, saj lahko le tako spodbudno deluje na učence, ki zaradi tega razvijajo višje cilje. Če pa je razlika prevelika, lahko pride do zastavljanja nedosegljivih ciljev pri učencih, kar lahko začne ovirati njihov učni proces (Zabukovec, 1998).

2. 1 Oblike razredne klime

Poznamo več oblik razredne klime. Gary D. Borich (1996, v Šmalc, 2018) navaja tri: tekmovalna, sodelovalna in individualistična razredna klima. Za tekmovalno razredno klimo je značilno, da v razredu prevladuje tekmovalnost tako med skupinami kot med posamezniki. Pri tej obliki razredne klime učitelj predstavlja avtoriteto in tako na klimo pomembno vpliva. Tekmovalna klima ima lahko na posameznike tako pozitiven kot negativen vpliv. Pri sodelovalni razredni klimi v razredu prevladuje sodelovanje na učnem in ustvarjalnem področju. Taka razredna klima se pogosto pojavlja v razredih, v katerih prevladuje skupinsko delo. Učitelj tu ne predstavlja takšne avtoritete kot pri tekmovalni razredni klimi, temveč sta njegovi nalogi zgolj motivacija in usmerjanje učencev. Posledice takšne klime so večinoma pozitivne, lahko pa se zgodi tudi, da le en učenec v skupini aktivno sodeluje v učnem procesu, ostali člani skupine pa samo opazujejo. Individualistična razredna klima prevladuje v razredih, v katerih med posamezniki prevladuje težnja po samostojnem delu. Učitelj ima tu več nadzora in avtoritete kot v razredih s sodelovalno razredno klimo, učenci pa napredujejo tako hitro, kot jim dopuščajo njihove učne sposobnosti (Šmalc, 2018).

2. 2 Dimenzije razredne klime

Razredno klimo sestavljajo različne dimenzije, ki jih merimo z vprašalniki in nam skupaj podajo končno sliko o tem, kakšna je zaznana razredna klima. Te dimenzije lahko na razredno klimo vplivajo tako pozitivno kot negativno (Požun, 2014).

Z vprašalnikom *The Comprehensive School Climate Inventory (CSCI)* je mogoče meriti dimenzije pravil in norm, občutka fizične, psihične in internetne varnosti, podpore pri učenju, skupinskega in čustvenega dela, spoštovanja raznolikosti, odnosa med učiteljem in učencem, povezanosti šole, materialnega okolja, vključevanja, vodstva in učinkovitosti (NSCC, 2021; NSCC, 2024).

Z vprašalnikom *Classroom Environment Scale (CES)* lahko merimo dimenzije odnosov (vpletenost, pripadnost in podpora učitelja), osebne rasti (ciljna usmerjenost in tekmovalnost) ter vzdrževanje in spremembe sistema (organiziranost, jasnost pravil, nadzor in inovativnost) (Statistics Solutions, 2025).

Z vprašalnikom *ED School Climate Surveys (EDSCLS)* lahko merimo dimenzije vključevanja (kulturna in jezikovna zmožnost, odnosi in sodelovanje pri pouku), varnosti (čustvena in telesna varnost, (spletno) trpinčenje, odvisnost in pripravljenosti na izredne razmere), in okolja (materialno in učno okolje, telesno in duševno zdravje ter disciplina) (The Institute of Educational Sciences, 2025).

2. 3 Vplivi na zaznano razredno klimo

2. 3. 1 Vpliv družinskega okolja

Poleg dimenzij razredne klime so za njeno oblikovanje pomembni tudi zunanji vplivi, kot je na primer družinsko okolje učencev. Sabina Jurič (2011) opozarja, da urejeno družinsko življenje pozitivno vpliva na posameznikovo socialno in akademsko samopodobo, kar se prenese na njegovo vedenje v šoli in zaznavanje razredne klime. Urejeno družinsko življenje je temelj za zdrav osebni razvoj mladostnika, to pa vpliva tudi na zaznano razredno klimo. Portugalski raziskovalci Sónia Maria Martins Caridade, Hélder Fernando Pedrosa e Sousa in Maria Alzira Pimenta Dinis (2020) so ugotovili, da vpletenost staršev v učenčevo učno okolje pomembno

pozitivno vpliva na razredno klimo in negativno na učenčeve vedenjske težave. Opozorili so tudi, da je globalna pandemija korona virusa med letoma 2019 in 2021 povečala vpliv družinskega okolja na razredno klimo.

2. 3. 2 Vpliv šole in učiteljev

Šola kot institucija in učitelji oziroma profesorji posredno in neposredno vplivajo na obstoječo razredno klimo. Posredni vpliv se kaže skozi nadzor, ki ga imajo učitelji nad dijaki, saj je od tega odvisno tudi, kako pogosto v razredu prihaja do medvrstniškega nasilja. V šolah, v katerih se aktivno spodbujajo sodelovanje in dobri medsebojni odnosi med učenci, je obstoječa šolska in razredna klima po posameznih razredih bolj pozitivna kot v šolah, v katerih pogosteje prihaja do konfliktov med učenci in zaposlenimi (Kasen, 2004, v Swearer idr., 2010). Če šola stremi k vzpostavljanju dobrih odnosov in pozitivne klime, lahko s tem zmanjša negativen vpliv neurejenega družinskega okolja (Espelage in Swearer, 2009, v Swearer idr., 2010).

Učitelji sami lahko pozitivno vplivajo na obstoječo razredno klimo in sicer tako, da jasno vzpostavljajo red v razredu, z učenci vzdržujejo dobre odnose in jih nagrajujejo s pohvalami. Ingemarson idr. (2019) so ugotovili, da ima slednje na dolgi rok največji vpliv. Ažman (2012) prepoznava, da ima pomemben vpliv predvsem način komunikacije med učiteljem in učenci. Ta naj bi vsebovala sposobnost zajemanja perspektive, kakovostno povratno informacijo, spretnosti poslušanja in asertivnost obeh komunikatorjev, da ima pozitiven vpliv na razredno klimo. T. Ažman izpostavlja tudi, da učitelj soustvarja pozitivno razredno klimo s tem, da ustvarja učno okolje, v katerem učenci občutijo pripadnost skupini, in išče ravnovesje med tekmovalno, sodelovalno in individualistično razredno klimo.

2. 3. 3 Vpliv medvrstniškega nasilja

Razredna klima lahko tako pozitivno kot negativno vpliva na različne vidike učenčevega življenja tako v šoli kot zunaj nje. Nekateri raziskovalci so na primer zaznali povezavo med razredno klimo in medvrstniškim nasiljem. Izvajalci in žrtve medvrstniškega nasilja se namreč pogosto težje vključujejo med sošolce, zato razredno klimo zaznavajo bolj negativno od učencev, ki niso vključeni v medvrstniško nasilje (Požun, 2014). Hkrati je učitelj prisiljen v vzpostavljanje strožje avtoritete, kar lahko negativno vpliva tudi na učence, ki v medvrstniško nasilje niso vključeni (Rigby in Cox, 1996; Yoneyama in Rigby, 2006). Medvrstniško nasilje

je manj pogosto v razredih s sodelovalno razredno klimo (Espelage in Swearer, 2010, v Požun, 2014; Newman, Murray in Lussier, 2001).

2. 4 Vplivi obstoječe razredne klime

2. 4. 1 Vpliv na učni uspeh

Vpliv razredne klime na učni uspeh je zelo dobro raziskan. Doll in sodelavci (2010) so v svoji raziskavi ugotovili, da pozitivna razredna klima skupaj s spodbujajočim domačim okoljem pozitivno vpliva na učni uspeh učencev. Barbara Požun (2014) pa je ugotovila, da tekmovalna razredna klima negativno vpliva na učni uspeh. Njena opažanja sicer niso skladna s prejšnjimi raziskavami na področju, saj se ne strinjajo z njimi glede vpliva tekmovalnosti na učni uspeh: Walberg in Greenberg (1997, v Požun, 2014) sta med spremenljivkama ugotovila pozitivno, Talmage in Walberg (1978, v Požun, 2014) negativno, Haertel idr. (1981, v Požun, 2014) pa ničelno korelacijo. B. Požun je ugotovila tudi, da neorganiziranost kot dimenzija razredne klime pomembno poslabšuje učni uspeh.

2. 4. 2 Vpliv na samopodobo

Darja Kobal Grum (2001) samopodobo definira kot »množico odnosov, ki jih posameznik zavestno ali nezavestno vzpostavlja do samega sebe.« V mladosti je vezana na razvojne naloge posameznika, med katere spada tudi opredelitev odnosa z vrstniki, na primer sošolci, in avtoritetami, na primer profesorji (Horvat in Magajna, 1987). Strukturirana je iz več ravni, na primer akademske, družinske in socialne samopodobe (Shavelson in Bolus, 1982).

Samopodoba je posredno povezana tudi z razredno klimo. Nekateri raziskovalci domnevajo, da razredna klima vpliva na samopodobo posameznika, da se torej lahko negativna razredna klima odraža v poslabšanju posameznikove samopodobe (Burns, 1979). Vpliv razredne klime na samopodobo je odvisen tudi od tega, za katero obliko razredne klime gre. Če je klima v razredu tekmovalna, ni nujno, da je negativna, a vseeno lahko negativno vpliva na samopodobo določenih posameznikov. Pri drugih posameznikih pa lahko celo zelo pozitivno vpliva na akademsko samopodobo¹. Pri sodelovalni razredni klimi je zelo verjetno, da se bo krepila

¹ Oblikovanje samopodobe glede na učno uspešnost (Jurič, 2011).

posameznikova socialna samopodoba². Pri individualistični razredni klimi obstaja verjetnost, da bodo posamezniki imeli nižjo socialno samopodobo, saj imajo manj možnosti za interakcijo z vrstniki oziroma sošolci. Hkrati pri učno manj zmožnih učencih lahko pride do nižje akademske samopodobe, saj jim učitelj posveča manj pozornosti, pri učno bolj zmožnih učencih pa do višje akademske samopodobe, saj si lažje prilagodijo hitrost usvajanja znanja (Šmalc, 2018).

2. 5 Raziskave na področju razredne klime

2. 5. 1 Slovenske raziskave

V Sloveniji se v zadnjih nekaj letih, sploh od epidemije korona-virusa, vse več govori o razredni klimi. Raziskave na tem področju pa nastajajo že nekaj desetletij.

Med glavnimi raziskovalci razredne klime v Sloveniji je dr. Vlasta Zabukovec. V različnih publikacijah je objavila že kar nekaj raziskav s področja razredne klime tako v osnovnih kot v srednjih šolah. Eno izmed njih je v sodelovanju z Dušico Boben, Brankom Škofom, Sašo Cecič-Erpič in Katjo Tomažin objavila leta 2001 v *Psiholoških obzorjih*. Raziskovali so vplive na različne dimenzije razredne klime (zadovoljstvo, tekmovalnost, metode dela, aktivnost učencev, težavnost, ustreznost ur, osebni odnos) pri pouku športne vzgoje pri učencih 5. in 7. razreda osnovne šole ter 1. in 3. letnika gimnazije. Ugotovili so, da so bile v vseh razredih razlike med zaznavanjem razredne klime in obstoječo razredno klimo zmerne pri vseh raziskovanih dimenzijah, razen pri tekmovalnosti. Pri tekmovalnosti je bila zaznana razredna klima bolj negativna. Vrednosti želene in obstoječe razredne klime pri pouku športne vzgoje so bile pri osnovnošolcih in gimnazijskih profesorjih višje kot pri gimnazijcih. Raziskovalci so opazili tudi pomembne razlike v razredni klimi pri pouku športne vzgoje med 5. in 7. razredom, ki pa so se nato do 3. letnika zmanjševale. Niso pa zaznali pomembnih razlik med razredno klimo v mestnih in ne-mestnih šolah (Zabukovec idr., 2001).

Ina Šmalc (2018) je v svojem magistrskem delu preučevala razredno klimo z vidika učiteljev. Ugotovila je, da učitelji na razredni stopnji razredno klimo zaznavajo »izrazito pozitivno« in da je vrednost želene razredne klime pri njih še višja. Na njihovo zaznavo ni vplivala faza

² Oblikovanje samopodobe glede na povratne informacije vrstnikov (Jurič, 2011).

profionalnega razvoja. I. Šmalc je ugotovila tudi, da učitelji zaznavajo bolj pozitivno razredno klimo kot zunanji opazovalci, ti pa zaznavajo bolj pozitivno razredno klimo kot učenci.

Sabina Jurič (2011) je v *Socialni pedagogiki* objavila raziskavo s področja razredne klime med dijaki 1. in 2. letnika Gimnazije Kranj. Raziskovala je razlike v zaznavanju in vrednotenju razredne klime med spoloma ter povezavo med razredno klimo in samopodobo dijakov. Ugotovila je, da so dijaki 2. letnika obstoječo razredno klimo vrednotili bolj pozitivno kot dijaki 1. letnika, dijaki 1. letnika pa so vrednotili zeleno razredno klimo višje kot dijaki 2. letnika. Pokazala se je tudi razlika v želeni razredni klimi med spoloma, dekleta so si namreč v povprečju želela bolj pozitivne razredne klime kot fantje. S. Jurič je ugotovila tudi, da obstaja šibka pozitivna korelacija med obstoječo razredno klimo in družinsko samopodobo³. Ker pa je ta korelacija statistično pomembna, potrjuje vpliv družinskega zaledja na razredno klimo.

2. 5. 2 Tuje raziskave

Tudi v svetovnem merilu postaja razredna klima na srednjih, predvsem pa na osnovnih šolah, vedno bolj pereča tema. Raziskave na področju razredne klime so v tujini nastajale še prej kot pri nas. Eno izmed takih sta leta 1998 v *Learning Environments Research* objavila Hersholt Waxman in Shwu-yong Huang. Raziskovala sta vpliv spola, stopnje šolanja in predmeta (matematika, branje) na razredno klimo od začetka osnovne do konca srednje šole. Sodelovali so učenci s šol v Združenih državah Amerike, ki so jih večinsko obiskovali pripadniki manjšin in učenci s slabšim učenim uspehom. Waxman in Huang (1998) sta ugotovila, da učenci nižjih razredov osnovne šole zaznavajo pomembno slabšo razredno klimo kot učenci višjih razredov osnovne šole in srednjih šol. Dekleta so na obeh stopnjah izobraževanja zaznavala bolj pozitivno razredno klimo od fantov, a ta razlika ni bila statistično pomembna za srednje šole.

Angela F. L. Wong in Barry J. Fraser (1994) sta na konferenci Annual Meeting of the American Educational Research Association predstavila prvo raziskavo s področja razredne klime v Singapurju. Raziskovala sta v razredih standardnega in višjega nivoja kemije na srednjih šolah v Singapurju ter primerjala razlike med zaznavanjem razredne klime učiteljev in učencev. Ugotovila sta, da so učitelji razredno klimo zaznavali enako ali bolj pozitivno kot učenci. Oboji so izkazovali višje vrednosti želene in obstoječe razredne klime. Raziskovalca sta ugotovila

³ Oblikovanje samopodobe glede na odnose med družinskimi člani (Jakopič, 2022).

tudi, da so dekleta zaznavala bolj pozitivno razredno klimo v dimenzijah integracije in odprtosti kot fantje, dijaki na višjem nivoju pa bolj pozitivno razredno klimo v dimenzijah enotnosti učencev, integracije in materialnega okolja.

V *American Journal of Community Psychology* so Alessio Vieno, Douglas D. Perkins, Thomas M. Smith in Massimo Santinello (2005) objavili raziskavo s področja razredne klime v osnovnih in srednjih šolah v regiji Veneto v severovzhodni Italiji. Raziskovali so napovedovalce razredne klime na ravni posameznika in šole. Ugotovili so, da spodbujanje učencev k demokratičnemu odločanju in sodelovanju ter vključenost staršev v življenje učencev po pouku pozitivno vpliva na razredno klimo na obeh nivojih šolanja. Med to raziskavo so raziskovalci prišli tudi do zaključka, da družbeni sloj ne determinira posameznikovega zaznavanja razredne klime, temveč je to odvisno tudi od šole same.

3 RAZISKOVALNI DEL

V raziskovalnem delu sem se osredotočila na rezultate anketnega vprašalnika, ki so ga izpolnili dijaki 2. letnika Gimnazije Kranj.

3. 1 Metode in metodologija

3. 1. 1 Anketiranci

V raziskavi je sodelovalo 210 dijakov 2. letnika Gimnazije Kranj. Med njimi je bilo 143 (68 %) žensk, 65 (31 %) moških in dva (1 %) neopredeljena. 207 (99 %) jih je v svojem trenutnem razredu od začetka prvega letnika in trije (1 %) od začetka drugega letnika.

3. 1. 2 Merski instrument

Anketni vprašalnik je poleg demografskih vprašanj o razredu in spolu anketiranca vključeval še osem vprašanj zaprtega tipa, tri vprašanja odprtega tipa, dve vprašanji kombiniranega tipa in 17 ocenjevalnih lestvic. Odgovor je bil obvezen za vseh 32 vprašanj.

Vključeni sta bili dve 10-stopenjski ocenjevalni lestvici ordinalnega tipa. Pri prvi je ocena 1 pomenila, da se anketiranec v razredu ne počuti prav nič varno, in ocena 10, da se v razredu počuti zelo varno. Pri drugi je ocena 1 pomenila, da anketiranec v razredu meni, da je vzdušje v razredu zelo slabo, ocena 10 pa, da je vzdušje v razredu zelo dobro.

V anketni vprašalnik je bilo vključenih tudi petnajst 4-stopenjskih ocenjevalnih lestvic ordinalnega tipa, pri katerih so bile stopnje: močno se ne strinjam, se ne strinjam, se strinjam, močno se strinjam.

V anketni vprašalnik sem vključila vprašalnik doktorja Morrisa Rosenberga iz leta 1965 o samopodobi. Ta sestoji iz desetih 4-stopenjskih ocenjevalnih lestvic, ocena samopodobe pa se sestavi iz seštevanja vrednosti. (Lingnan University, b. d.) Dodala sem še vprašanja o tem, kako dobro se anketiranci počutijo v svojem razredu, kaj jim je v njem najbolj in najmanj všeč, o medvrstniškem nasilju, kako pogosto se s svojimi sošolci družijo izven pouka, kako pogosto

uporabljajo mobilni telefon in kako pogosto prek njega komunicirajo s sošolci. Bila sem pozorna na to, da je anketni vprašalnik vseboval vprašanja, ki so se najbolj nanašala na moje hipoteze.

3. 1. 3 Postopek

Idejo za izbiro teme sem dobila, ko sem se začela spominjati vseh razredov, katerih del sem bila kdaj sama, in se začela zavedati, kako različna dinamika je prevladovala v njih, zato me je zanimalo, kaj je bil razlog za to. Po izbiri teme je sledil pogovor z mentorjem in šolsko svetovalno delavko o zbiranju podatkov, uporabi metod in izvedbi raziskave. Najizrazitejša metoda, ki sem jo uporabila pri tej raziskovalni nalogi, je anketiranje, pomagala pa sem si tudi z že obstoječimi viri in literaturo o izbrani temi. Anketiranje je potekalo med 7. 12. 2024 in 10. 2. 2025 na spletnem portalu Ika Arnes. Izpolnjene anketne vprašalnike sem analizirala. V delu, ki vsebuje Rosenbergov vprašalnik o samopodobi, sem za vsakega respondenta s pomočjo vprašalniku priloženih navodil seštel točke in določila ali ima respondent podpovprečno, povprečno ali nadpovprečno samopodobo. Da bi ugotovila, kateri dejavniki ključno vplivajo na zaznano razredno klimo, sem oceno razredne klime anketirancev primerjala z njihovimi odgovori na vprašanja o samopodobi, rabi mobilnih telefonov med odmori, pogovarjanju prek družbenih omrežij in druženju izven pouka ter medvrstniškem nasilju. Podatki so bili obdelani s pomočjo programa Microsoft Excel, p- in r-vrednosti pa s pomočjo statističnega testa Mann-Whitney U.

4 REZULTATI

4. 1 Razredna klima

Ali je v določenem razredu zaznana razredna klima v povprečju pozitivna ali negativna, sem določila iz ocen anketirancev s pomočjo vprašanja: »Na 10-stopenjski ocenjevalni lestvici oceni splošno vzdušje v svojem razredu. Ocena 1 pomeni, da je vzdušje zelo slabo, ocena 10 pa, da je vzdušje zelo dobro.«

Tabela 1

Število anketirancev glede na zaznano razredno klimo v lastnem razredu

Razred	Število anketirancev	Negativna razredna klima	Pozitivna razredna klima
2. a	26	5 (19 %)	21 (81 %)
2. b	24	17 (71 %)	7 (29 %)
2. c	26	4 (15 %)	22 (85 %)
2. č	32	3 (9 %)	29 (91 %)
2. d	25	15 (60 %)	10 (40 %)
2. e	26	4 (15 %)	22 (85 %)
2. f	28	19 (68 %)	9 (32 %)
2. g	23	5 (22 %)	18 (78 %)

Če je v posameznem razredu več kot 50 % anketiranih na zgoraj navedeno vprašanje odgovorilo z oceno 6 ali več, je zaznana razredna klima v tem razredu v povprečju pozitivna, če pa je več kot 50 % anketiranih v razredu na zgoraj navedeno vprašanje odgovorilo z oceno 5 ali manj, je zaznana razredna klima v tem razredu v povprečju negativna. Glede na podatke iz Tabele 1 je torej zaznana razredna klima v povprečju pozitivna v petih od osmih razredov: 2. a, 2. c, 2. č, 2. e in 2. g. V preostalih treh razredih (2. b, 2. d. in 2. f) je zaznana razredna klima v povprečju negativna. Največ dijakov pozitivno razredno klimo zaznava v 2. č, v katerem je oceno med vključno 6 in 10 podalo 91 % dijakov, največ dijakov pa negativno razredno klimo zaznava v 2. b, v katerem je oceno med vključno 1 in 5 podalo 71 % dijakov.

Tabela 2

Teme odgovorov na vprašanje »Kaj ti je v tvojem razredu najbolj všeč?« dijakov 2. č

Tema	Število odgovorov⁴
Dobri medosebni odnosi	11 (34 %)
Sodelovanje	7 (22 %)
Tišina med poukom	5 (16 %)
Vzdušje	4 (13 %)
Trud za učni uspeh	3 (9 %)
Posamezniki	2 (6 %)
Raznolikost	1 (3 %)
Vse	1 (3 %)

V Tabeli 2 so prikazane teme odgovorov na vprašanje »Kaj ti je v tvojem razredu najbolj všeč?« dijakov 2. č, v katerem največ dijakov zaznava pozitivno razredno klimo. Opazimo lahko, da je največ dijakov izpostavilo dobre medosebne odnose. Predvidevamo lahko, da so to, kar je dijakom 2. č v njihovem razredu najbolj všeč, tudi razlogi za to, da v povprečju zaznavajo pozitivno razredno klimo.

Tabela 3

Teme odgovorov na vprašanje »Kaj ti je v tvojem razredu najmanj všeč?« dijakov 2. b

Tema	Število odgovorov⁵
Slabi medosebni odnosi	8 (33 %)
Posamezniki	8 (33 %)
Pomanjkanje sodelovanja	3 (13 %)
Neuravnovešena spolna sestava razreda	2 (8 %)
Tišina	1 (4 %)
Ne vem	1 (4 %)
Klepetanje med poukom	1 (4 %)
Pomanjkanje spoštovanja	1 (4 %)

V Tabeli 3 so prikazane teme odgovorov na vprašanje »Kaj ti je v tvojem razredu najmanj všeč?« dijakov 2. b, v katerem največ dijakov zaznava negativno razredno klimo. Opazimo lahko, da je največ dijakov izpostavilo slabe medosebne odnose. Predvidevamo lahko, da so to, kar je dijakom 2. b v njihovem razredu najmanj všeč, tudi razlogi za to, da v povprečju zaznavajo negativno razredno klimo.

⁴ Anketiranci so imeli možnost zapisati več kot en odgovor, zato je skupno število odgovorov večje od števila dijakov v 2. č.

⁵ Anketiranci so imeli možnost zapisati več kot en odgovor, zato je skupno število odgovorov večje od števila dijakov v 2. b.

4. 2 Samopodoba

Po Rosenbergovem vprašalniku, ki sem ga uporabila za svojo anketni vprašalnik, je mogoče s seštevanjem točk predvideti, ali ima anketiravec podpovprečno, povprečno ali nadpovprečno samopodobo. Za vprašanja 1, 2, 4, 6 in 7 velja naslednje točkovanje: močno se ne strinjam (0 točk), se ne strinjam (1 točka), se strinjam (2 točki), močno se strinjam (3 točke). Za vprašanja 3, 5, 8, 9 in 10 pa velja točkovanje: močno se ne strinjam (3 točke), se ne strinjam (2 točki), se strinjam (1 točka), močno se strinjam (0 točk). Če je anketiravec zbral manj kot 15 točk, ima podpovprečno samopodobo, če jih je zbral med 15 in 25, ima povprečno samopodobo in če jih je zbral več kot 25, ima nadpovprečno samopodobo (Lingnan University, b. d.).

Tabela 4

Število anketirancev glede na zbrano število točk po Rosenbergovem vprašalniku o samopodobi

Razred	Število anketirancev	Podpovprečna samopodoba	Povprečna samopodoba	Nadpovprečna samopodoba
2. a	26	5 (19 %)	18 (69 %)	3 (12 %)
2. b	24	10 (42 %)	13 (54 %)	1 (4 %)
2. c	26	10 (38 %)	16 (62 %)	0 (0 %)
2. č	32	7 (22 %)	24 (75 %)	1 (3 %)
2. d	25	5 (20 %)	19 (76 %)	1 (4 %)
2. e	26	11 (42 %)	13 (50 %)	2 (8 %)
2. f	28	8 (29 %)	19 (68 %)	1 (4 %)
2. g	23	4 (17 %)	17 (74 %)	2 (9 %)

Iz Tabele 4 je razvidno, da je v vseh razredih največ tistih dijakov, ki imajo povprečno samopodobo. V vsakem razredu pa je najmanj takšnih dijakov, ki imajo nadpovprečno samopodobo. Največ dijakov s podpovprečno samopodobo je v 2. e (11 dijakov ali 42 %), s povprečno samopodobo v 2. č (24 dijakov ali 75 %) in z nadpovprečno samopodobo v 2. a (3 dijaki ali 12 %). V vseh razredih je več dijakov s skupno povprečno in nadpovprečno samopodobo kot dijakov s podpovprečno samopodobo, kar nakazuje na to, da ni povezave med samopodobo dijakov in zaznano razredno klimo. Iz p-vrednosti (0,40) med zaznano negativno razredno klimo in podpovprečno samopodobo je razvidno, da povezava ni statistično pomembna.

4. 3 Raba mobilnih telefonov med odmori

Tabela 5

Število anketirancev glede na to, ali po telefonu sežejo med vsakim odmorom

Razred	Število anketirancev	Da	Ne
2. a	26	14 (54 %)	12 (46 %)
2. b	24	9 (38 %)	15 (62 %)
2. c	26	10 (38 %)	16 (62 %)
2. č	32	10 (31 %)	22 (69 %)
2. d	25	10 (40 %)	15 (60 %)
2. e	26	17 (65 %)	9 (35 %)
2. f	28	21 (75 %)	7 (25 %)
2. g	23	14 (61 %)	9 (39 %)

Iz Tabele 5 je razvidno, da v štirih od osmih razredov (2. a, 2. e, 2. f in 2. g) več kot 50 % dijakov posega po mobilnem telefonu med vsakim odmorom. V ostalih štirih razredih (2. b, 2. c, 2. č in 2. d) po mobilnem telefonu med vsakim odmorom posega manj kot 50 % dijakov. Največ dijakov, kar 75 %, posega po mobilnem telefonu med vsakim odmorom v 2. f, najmanj (31 %) pa v 2. č. V dveh izmed razredov z v povprečju pozitivno zaznano razredno klimo (2. c in 2. č) in dveh izmed razredov z v povprečju negativno zaznano razredno klimo (2. b in 2. d) manj kot 50 % dijakov uporablja mobilni telefon med vsakim odmorom. Ker je p-vrednost 0,10, ni mogoče trditi, da pogosta raba mobilnih telefonov med odmori pomembno vpliva na zaznano razredno klimo.

4. 4 Druženje izven pouka

Tabela 6

Število anketirancev glede na to, kdaj se s sošolci pogovarjajo prek družbenih omrežij

Razred	Število anketirancev	Med odmori	Izven pouka	Nikoli
2. a	26	9 (35 %)	22 (85 %)	5 (19 %)
2. b	24	6 (25 %)	22 (92 %)	2 (8 %)
2. c	26	7 (27 %)	22 (85 %)	3 (12 %)
2. č	32	11 (34 %)	30 (94 %)	2 (6 %)
2. d	25	4 (16 %)	24 (96 %)	2 (8 %)
2. e	26	13 (50 %)	22 (85 %)	1 (4 %)
2. f	28	9 (32 %)	27 (96 %)	2 (7 %)
2. g	23	7 (30 %)	21 (91 %)	1 (4 %)

Iz Tabele 6 je razvidno, da se v vseh razredih največ dijakov prek družbenih omrežij pogovarja izven pouka. Največ jih to počne v 2. d in 2. f (96 %), najmanj pa v 2. a, 2. c in 2. e (85 %). Med odmori se jih prek družbenih omrežij največ pogovarja v 2. e (50 %), najmanj pa v 2. d (16 %). Djakov, ki se s sošolci nikoli ne pogovarjajo prek družbenih omrežij, je največ v 2. a

(19 %), najmanj pa v 2. e (4 %). Vsi trije razredi, v katerih se izven pouka najmanj dijakov pogovarja prek družbenih omrežij, spadajo med razrede z v povprečju zaznano pozitivno razredno klimo, medtem ko oba razreda, v katerih se po pouku največ dijakov pogovarja prek družbenih omrežij, spadata med razrede z v povprečju zaznano negativno razredno klimo. Ker je p-vrednost 0,00047, lahko trdimo, da je med zaznavanjem negativne razredne klime in pogovarjanjem prek družbenih omrežij pomembna povezava. Pearsonov korelacijski koeficient (r) je 0,12, kar pomeni, da je korelacija med spremenljivkama šibka.

Kdaj se anketiranci najpogosteje družijo s sošolci, sem določila s pomočjo 4-stopenjske ocenjevalne lestvice pri trditvah »S sošolci se pogosto družim med odmori« in »S sošolci se pogosto družim v svojem prostem času«. Če je anketiranec pri kateri od teh dveh trditev označil »močno se strinjam« ali »se strinjam«, se s svojimi sošolci takrat pogosto družijo. Če pa je pri kateri od teh dveh trditev označil »močno se ne strinjam« ali »se ne strinjam«, se s svojimi sošolci takrat ne družijo pogosto.

Tabela 7

Število anketirancev glede na to, kdaj se pogosto družijo s svojimi sošolci

Razred	Število anketirancev	Med odmori	Izven pouka
2. a	26	22 (85 %)	14 (54 %)
2. b	24	18 (75 %)	10 (42 %)
2. c	26	24 (92 %)	13 (50 %)
2. č	32	29 (91 %)	16 (50 %)
2. d	25	24 (96 %)	17 (68 %)
2. e	26	18 (69 %)	16 (62 %)
2. f	28	24 (86 %)	17 (61 %)
2. g	23	18 (78 %)	16 (70 %)

V vseh osmih razredih se več kot 50 % dijakov pogosteje družijo med odmori. Največ jih to počne v 2. d (96 %), najmanj pa v 2. b (75 %). Ne velja pa enako tudi izven pouka. Edini razred, v katerem se manj kot 50 % dijakov družijo izven pouka je hkrati tudi razred, v katerem to počne najmanj dijakov, in sicer 2. b (10 %). Največ dijakov pa se izven pouka družijo v 2. g (70 %). Ker je p-vrednost 0,078, ne moremo z gotovostjo trditi, da pogostost druženja izven pouka vpliva na zaznano razredno klimo.

4. 5 Medvrstniško nasilje

Od 210 anketirancev jih je 25 (12 %) označilo, da so v razredu trenutno sami žrtve telesnega ali besednega nasilja, od tega 11 žensk, 13 moških in en neopredeljen. Če je anketiranec na 10-stopenjski ocenjevalni lestvici o občutku varnosti v razredu označil oceno 5 ali manj, to pomeni, da se v razredu ne počuti varno. Ker je bilo vprašanje obvezno, so nanj odgovorili vsi anketiranci, v tabeli pa so navedeni le odgovori tistih anketirancev, ki so na vprašanje, ali so trenutno žrtve medvrstniškega nasilja, odgovorili pritrdilno. Enako velja za odgovore o zaznani razredni klimi.

Tabela 8

Anketiranci, ki so trenutno žrtve medvrstniškega nasilja

Razred	Število anketirancev	Število anketirancev, ki so žrtve medvrstniškega nasilja	V razredu se ne počutijo varno	Zaznavajo negativno razredno klimo
2. a	26	6 (23 %)	1	1
2.b	24	1 (4 %)	1	1
2. c	26	1 (4 %)	0	0
2. č	32	4 (13 %)	0	1
2. d	25	1 (4 %)	0	1
2. e	26	4 (15 %)	1	0
2. f	28	4 (14 %)	2	2
2. g	23	4 (17 %)	1	3

Največ dijakov, kar 6 (23 %), je trenutno žrtev medvrstniškega nasilja v 2. a, najmanj (4 %) pa v 2. b, 2. c in 2. d. Izmed vseh anketiranih žrtev medvrstniškega nasilja (25) se le trije hkrati ne počutijo varno v razredu in obstoječo razredno klimo zaznavajo negativno (12 %). Šest (24 %) se jih v razredu ne počuti varno, 9 (36 %) pa jih zaznava negativno razredno klimo.

5 RAZPRAVA

V procesu raziskovanja sem pridobila poglobljeno razumevanje razredne klime ter obstoječih raziskav na tem področju. Ugotovila sem, da je v zahodnem svetu tematika razredne klime že temeljito preučena, pri čemer so raziskave še posebej osredotočene na razlike v njenem zaznavanju med dekleti in fanti. Prav tako sem spoznala, da pojem razredna klima vključuje različne oblike in dimenzije, kar dodatno prispeva k njeni raziskovalni kompleksnosti. Glede na cilje raziskovalne naloge sem oblikovala štiri hipoteze. Izvedla sem raziskavo, v sklopu katere sem sestavila anketni vprašalnik. Na podlagi analize rezultatov anketnega vprašalnika sem preverjala svoje hipoteze.

5. 1 Preverjanje hipotez

1. raziskovalno vprašanje: Kako samopodoba dijakov v razredu vpliva na zaznano razredno klimo?

Hipoteza 1: Več kot ima dijakov v razredu negativno samopodobo, bolj negativna je v povprečju zaznana razredna klima.

Svojo hipotezo, da več dijakov, kot ima v razredu negativno samopodobo, bolj negativna je v povprečju zaznana razredna klima, sem ovrgla. Analiza rezultatov anketnega vprašalnika je pokazala, da v nobenem izmed anketiranih razredov ne prevladuje število dijakov s podpovprečno samopodobo. Tako razred, v katerem je največji delež dijakov s podpovprečno samopodobo (2. e), kot razred, v katerem je največji delež dijakov s povprečno samopodobo (2. č), in tudi razred, v katerem je največji delež dijakov z nadpovprečno samopodobo (2. a), spadajo med razrede s pozitivno razredno klimo. Zaradi tega in ker p-vrednost ni statistično pomembna, ni mogoče trditi, da samopodoba dijakov kakorkoli vpliva na zaznano razredno klimo.

Pridobljene rezultate je mogoče primerjati z rezultati raziskave Sabine Jurič (2011), ki je prav tako preučevala povezavo med samopodobo in zaznano razredno klimo v 2. letniku Gimnazije Kranj. Tudi njena raziskava ni pokazala pomembne povezave med splošno samopodobo dijakov in zaznano razredno klimo, kar nam pove, da ni bistvene razlike med vplivom samopodobe na zaznano razredno klimo zdaj in pred štirinajstimi leti. S. Jurič pa je ugotovila,

da na obstoječo razredno klimo pomembno vpliva družinska samopodoba, česar sama nisem preučevala. Ostale raziskave na tem področju (Burns, 1979; Šmalc, 2018) se večinoma osredotočajo bolj na vpliv obstoječe razredne klime na učenčevo samopodobo kot obratno in ugotavljajo, da obstoječa razredna klima lahko negativno vpliva na samopodobo, še posebej na njen socialni vidik. Tako je moje rezultate težko primerjati še s katero drugo raziskavo na tem področju.

2. raziskovalno vprašanje: Kako raba mobilnih telefonov med odmori vpliva na zaznano razredno klimo?

Hipoteza 2: Pogosteje kot dijaki uporabljajo mobilne telefone med odmori, bolj negativna je v povprečju zaznana razredna klima.

Svojo hipotezo, da pogosteje kot dijaki med odmori uporabljajo mobilne telefone, bolj negativna je v povprečju zaznana razredna klima, sem ovrgla. Rezultati analize anketnega vprašalnika so pokazali, da v dveh izmed razredov z v povprečju zaznano pozitivno razredno klimo (2. a in 2. e) in dveh izmed razredov z v povprečju zaznano negativno razredno klimo (2. f in 2. g) manj kot 50 % dijakov uporablja mobilni telefon med vsakim odmorom, zato ne moremo z gotovostjo trditi, da pogosta raba mobilnih telefonov med odmori vpliva na zaznano razredno klimo. Zanimivo je, da v razredu, v katerem največ dijakov obstoječo razredno klimo zaznava kot pozitivno (2. č), mobilni telefon med vsakim odmorom uporablja najmanj dijakov.

Analiza virov ni razkrila obstoječih raziskav, ki bi preučevale povezavo med uporabo mobilnih telefonov med odmori in zaznano razredno klimo, kar je omejilo moje možnosti neposredne primerjave pridobljenih rezultatov z obstoječimi dognanji. Lahko pa svoje ugotovitve povežem z dimenzijo razredne klime spletnega trpinčenja. Logično lahko sklepamo, da so dijaki za to dimenzijo bolj dojemljivi, če večkrat uporabljajo mobilni telefon tako izven pouka kot med odmori. Spletno trpinčenje spada med oblike medvrstniškega nasilja, zanj pa se predpostavlja, da negativno vpliva na zaznavanje razredne klime vpletenih (Požun, 2014). Rezultati moje raziskave posredno torej niso konsistentni s prejšnjimi raziskavami na tem področju, saj iz letih ni mogoče ugotoviti pomembne povezave med uporabo mobilnih telefonov med odmori in zaznano razredno klimo.

3. raziskovalno vprašanje: Kako druženje dijakov izven pouka vpliva na zaznano razredno klimo?

Hipoteza 3: Pogosteje kot dijaki komunicirajo in se družijo med seboj izven pouka, bolj pozitivna je v povprečju zaznana razredna klima.

Svojo hipotezo, da pogosteje kot dijaki komunicirajo in se družijo med seboj izven pouka, bolj pozitivna je v povprečju zaznana razredna klima, sem ovrgla. V pogostosti druženja izven pouka med dijaki v razredih s povprečno zaznano pozitivno razredno klimo in dijaki v razredih s povprečno zaznano negativno razredno klimo ni pomembne razlike. Ker je p-vrednost 0,078, ne moremo trditi, da je med tema dvema spremenljivkama kakršnakoli statistično pomembna povezava. Nasprotno pa se je izkazalo za povezavo med pogovarjanjem prek družbenih omrežij izven pouka in razredno klimo. Iz rezultatov je razvidno, da obstaja pozitivna korelacija ($r=0,12$) med zaznavanjem negativne razredne klime in pogostostjo pogovarjanja prek družbenih omrežij izven pouka.

Čeprav se raziskave le redko neposredno osredotočajo na povezavo med pogostostjo druženja dijakov izven pouka in razredno klimo, se pridobljeni rezultati ujemajo s teorijo o vplivu razredne klime na socialno samopodobo. To namreč gradimo z interakcijami z vrstniki, torej tudi z druženjem in pogovarjanjem s sošolci prek družbenih omrežij izven pouka. Čeprav sem ugotovila, da obstaja pomembna povezava med pogostostjo pogovarjanja dijakov prek družbenih omrežij (kar je oblika druženja) izven pouka in s tem socialno samopodobo ter zaznano razredno klimo, na podlagi mojih rezultatov ni mogoče z gotovostjo trditi, da pogostost pogovarjanja prek družbenih omrežij vpliva na zaznano razredno klimo in ne obratno. Glede na pretekle raziskave na tem področju (Šmalc, 2018) lahko predvidevamo, da je verjetneje, da razredna klima vpliva na socialno samopodobo kot obratno.

4. Raziskovalno vprašanje: Kako pojav medvrstniškega nasilja v razredu vpliva na občutek varnosti in zaznano razredno klimo?

Hipoteza 4: Vsi dijaki, ki so v razredu trenutno žrtve medvrstniškega nasilja, razredno klimo zaznavajo kot negativno in se v razredu ne počutijo varno.

Svojo hipotezo, da vsi dijaki, ki so v razredu trenutno žrtve medvrstniškega nasilja, razredno klimo zaznavajo kot negativno in se v razredu ne počutijo varno, sem ovrgla. Izmed 25 anketiranih, ki so trenutno v razredu žrtve medvrstniškega nasilja, so namreč le trije označili

tudi obstoječo razredno klimo kot negativno in hkrati, da se v razredu ne počutijo varno. Iz rezultatov je razvidno, da (nasprotno s pričakovanji) več kot polovica žrtev medvrstniškega nasilja v 2. letniku Gimnazije Kranj zaznava pozitivno razredno klimo in se v razredu počuti varno.

Moji rezultati niso konsistentni z dognanji drugih raziskav na področju zaznane razredne klime in medvrstniškega nasilja, na primer Yoneyama in Rigby (2006). Te izpostavljajo, da žrtve medvrstniškega nasilja pogosto zaznavajo negativno razredno klimo in se v razredu ne počutijo varno, ta občutek pa se stopnjuje na prehodu iz osnovne v srednjo šolo, ko se zmanjšuje vpletenost učiteljev v odnose med učenci. Večina raziskav na področju preučuje tudi trditev, da izvajalci medvrstniškega nasilja zaznavajo bolj negativno razredno klimo kot učenci, ki v medvrstniško nasilje niso vključeni na nikakršen način. Še najbolj podobne rezultati mojim prikazuje študija B. Požun (2014), saj ni odkrila pomembne povezave med medvrstniškim nasiljem in dimenzijami razredne klime povezanost, zadovoljstvo, formalnost, usmerjenost k cilju in demokratičnost.

5. 2 Evalvacija raziskovalne naloge

Pri raziskovanju sem imela največ težav s kvantiziranjem podatkov in presojanjem, katera vprašanja iz anketnega vprašalnika so najprimernejša za preverjanje določene hipoteze. Ugotoviti sem morala, kako uporabiti pridobljene podatke, ne da bi jih pri tem preveč posploševala. Ta proces je bil zato precej zamuden. Hkrati sem sprva naletela na težavo delno rešenih anket, ki sem jih morala nato posamično odstranjevati iz baze podatkov. Zaradi tega in odsotnosti dijakov pri pouku na dan, ko so anketni vprašalnik reševali, v nekaterih razredih na anketni vprašalnik niso odgovorili vsi, kar je lahko vplivalo na rezultate te raziskovalne naloge. Vpliv na rezultate je lahko imela tudi subjektivnost anketirancev pri odgovarjanju na vprašanje o vzdušju v razredu in pri interpretaciji pojma pogostosti v vprašanjih o druženju in pogovarjanju izven pouka ter opazanju medvrstniškega nasilja v razredu.

Za potrebe te raziskovalne naloge sem raziskovalno metodo anketiranja, saj se mi je zdela najprimernejša za potrjevanje mojih hipotez. Moj vzorec so sestavljali dijaki 2. letnika, ki imajo letos pouk psihologije, zato je mogoče, da so nekateri predvidevali, kakšne odgovore pričakujem od njih in v skladu s tem tudi odgovarjali. Hkrati pa je zaradi tega verjetneje, da so se anketiranci v vprašanja zares poglobili in nanje odgovarjali iskreno. Prav tako je bil anketni

vprašalnik anonimen, zato lahko predvidevamo, da so tudi na vprašanja, na katera bi jih bilo drugače lahko strah odgovoriti (na primer "Kako pogosto v svojem razredu opažaš fizično ali verbalno nasilje (nad tabo ali drugimi)?"), odgovarjali iskreno.

6 ZAKLJUČEK

Med raziskovanjem sem spoznala, da je področje razredne klime zelo kompleksno in vsebuje veliko dimenzij. Ker je zaznavanje razredne klime subjektivno in pogojeno z različnimi dejavniki, se pomembnost dimenzij razredne klime razlikuje od razreda do razreda. Seznanila sem se tudi z raziskovalci, ki so vodilni na področju razredne klime tako v Sloveniji kot v svetu.

Odgovori na vsa štiri raziskovalna vprašanja temeljijo na rezultatih anketnega vprašalnika, ki so ga rešili dijaki 2. letnika Gimnazije Kranj. Med analiziranjem rezultatov anketnega vprašalnika se je izkazalo, da prve hipoteze ne morem potrditi, saj ni pomembne razlike v samopodobi dijakov v razredih z v povprečju zaznано pozitivno razredno klimo in samopodobi dijakov v razredih z negativno razredno klimo. Ovrгла sem tudi drugo hipotezo, saj iz rezultatov anketnega vprašalnika ni mogoče razbrati pomembne povezave med uporabo mobilnih telefonov med odmori in zaznано razredno klimo. Tudi tretjo hipotezo sem ovrгла, saj ni pomembne razlike v pogostosti druženja izven pouka med dijaki v razredih s povprečno zaznано pozitivno razredno klimo in dijaki v razredih s povprečno zaznано negativno razredno klimo. Pomembna razlika med tema dvema skupinama pa se kaže pri pogovarjanju preko družbenih omrežij izven pouka. Nazadnje sem ovrгла še četrto hipotezo, saj le 12 % anketiranih žrtev medvrstniškega nasilja obstoječo razredno klimo zaznava kot negativno in se hkrati v razredu ne počuti varno. Da bi lahko z gotovostjo trdili, da med samopodobo, uporabo mobilnih telefonov med odmori, druženjem izven pouka in medvrstniškim nasiljem ter razredno klimo ni povezave, bi morali opraviti več podrobnejših raziskav.

Rezultati moje raziskave so lahko uporabni za razrednike, ki želijo, da se obstoječa klima v njihovih razredih izboljša, saj prikazujejo, v katerih razredih obstoječa klima potrebuje izboljšave in na katerem področju bi jih bilo potrebno narediti (na primer izboljševanje medosebnih odnosov). V nadaljnjih raziskavah bi lahko poskušali ugotoviti, za kakšno obliko obstoječe razredne klime gre pri posameznih razredih in za vsak razred napravili sociogram, da bi dobili podrobnejšo sliko o situaciji. Tako bi imeli še boljšo usmeritev v tem, kako dijakom pomagati pri izboljševanju obstoječe razredne klime.

V nadaljevanju se mi poraja še precej vprašanj, na katera bi lahko poiskali odgovore. Ali se razredniki strinjajo z oceno obstoječe razredne klime, ki so jo podali dijaki? Če ne, kje so

odstopanja? Bi zunanji opazovalec imel drugačna opažanja? Ali imajo dijaki v razredih s povprečno zaznano pozitivno razredno klimo boljši ali slabši učni uspeh kot dijaki v razredih s povprečno zaznano negativno razredno klimo? Ali ima v 4. letniku več ali manj razredov pozitivno obstoječo razredno klimo kot v 2. letniku? Verjamem, da bomo v bližnji prihodnosti poznali odgovore tudi na ta vprašanja in še več podobnih.

7 VIRI IN LITERATURA

Ažman, T. (2012). *Sodobni razrednik: Priročnik za usposabljanje učiteljev za vodenje oddelčnih skupnosti*. Zavod RS za šolstvo.

Burns, R. B. (1979). *The Self Concept in Theory, Measurement, Development, and Behaviour*. Longman Group United Kingdom.

Caridade Martins, S. M., Pedrosa e Sousa, H. F. in Pimenta Dinis, M. A. (2020). The Mediating Effect of Parental Involvement on School Climate and Behavior Problems: School Personnel Perceptions. *Behavioral Sciences*, 10(8), 129. <https://doi.org/10.3390/bs10080129>

Doll, B., Spies, R. A., LeClair, C. M., Kurien, S. A. in Foley, B. P. (2010). Student Perceptions of Classroom Learning Environments: Development of the ClassMaps Survey. *School Psychology Review*, 39(2), 203–218. <https://doi.org/10.1080/02796015.2010.12087774>

Fraser, B. J. (1989). Twenty years of classroom climate work: progress and prospect. *Journal of Curriculum Studies*, 21(4), 307–327. <https://doi.org/10.1080/0022027890210402>

Horvat, L. in Magajna, L. (1987). *Razvojna psihologija*. Državna založba Slovenije.

Ingemarson, M., Rosendahl, I., Bodin, M. in Birgegård A. (2019). Teacher's use of praise, clarity of school rules and classroom climate: comparing classroom compositions in terms of disruptive students. *Social Psychology of Education*, 23, 217–232. <https://doi.org/10.1007/s11218-019-09520-7>

Jakopič, N. (2022) *Samopodoba otrok v osnovni šoli*. <https://egradiva.fsd.uni-lj.si/ediplome/senddoc/2753>

Jurič, S. (2011). Učna klima ter njena povezanost s samopodobo dijakov Gimnazije Kranj. *Socialna pedagogika*, 15(01), 55–78. https://revija.zzsp.org/pdf/SocPed_2011-01_web.pdf

Kobal Grum, D. (2001). Samopodoba in samospoštovanje med topičnimi razsežnostmi osebnosti. *Anthropos*, 33(1), 25–32. <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-MV7ITEU3>

Lingnan University. (b. d.). *Rosenberg Self-Esteem Scale (RSE)*. https://www.ln.edu.hk/osa/f/page/53982/Self%20assessment_Rosenberg-self-esteem.pdf

Newman, R. S., Murray, B. in Lussier, C. (2001). Confrontation with aggressive peers at school: Students' reluctance to seek help from the teacher. *Journal of Educational Psychology*, 93(2), 398–410. <https://doi.org/10.1037/0022-0663.93.2.398>

- NSCC. (2021). *School Climate Survey*. <https://schoolclimate.org/services/measuring-school-climate-csci/>
- NSCC. (2024). *The 14 Dimensions of School Climate Measured by the CSCI*. <https://schoolclimate.org/wp-content/uploads/2024/01/14-Dimensions.pdf>
- Perry, A. C., Jr. (1908). *The Management of a City School*.
<https://ia801309.us.archive.org/15/items/managementofcity00perruoft/managementofcity00perruoft.pdf>
- Požun, B. (2014). *Povezanost razredne klime z učnim uspehom, samopodobo in medvrstniškim nasiljem pri srednješolcih*. <https://dk.um.si/IzpisGradiva.php?id=46421&lang=slv>
- Rigby, K. in Cox, I. (1996). The contribution of bullying at school and low self-esteem to acts of delinquency among Australian teenagers. *Personality and Individual Differences*, 21(4), 609–612. [https://doi.org/10.1016/0191-8869\(96\)00105-5](https://doi.org/10.1016/0191-8869(96)00105-5)
- Shavelson, R. J. in Bolus, R. (1982). Self concept: The interplay of theory and methods. *Journal of Educational Psychology*, 74(1), 3–17.
https://www.researchgate.net/publication/232599317_Self_concept_The_interplay_of_theory_and_methods
- Statistics Solutions. (2025). *Classroom Environment Scale (CES)*. <https://www.statisticssolutions.com/free-resources/directory-of-survey-instruments/classroom-environment-scale-ces/>
- Swearer, S. M., Espelage, D. L., Vaillancourt, T. in Hymel, S. (2010). What Can Be Done About School Bullying?: Linking Research to Educational Practice. *Educational Researcher*, 39(1), 38–47.
<https://doi.org/10.3102/0013189X09357622>
- Šmalc, I. (2018). *Razredna klima, kot jo zaznavajo in si jo želijo učitelji v različnih fazah profesionalnega razvoja*. http://pefprints.pef.uni-lj.si/5504/1/Magistrsko_delo_Ina_%C5%A0malc.pdf
- The Institute of Educational Sciences. (2025). *ED School Climate Surveys (EDSCLS)*.
<https://nces.ed.gov/surveys/edscls/questionnaires.asp>
- Vieno, A., Perkins, D. D., Smith, T. M. in Santinello, M. (2005). Democratic School Climate and Sense of Community in School: A Multilevel Analysis. *American Journal of Community Psychology*, 36(3), 327–341. <https://link.springer.com/article/10.1007/s10464-005-8629-8>
- Waxman, H. C. in Huang, S. L. (1998). Classroom Learning Environments in Urban Elementary, Middle, and High Schools. *Learning Environments Research*, 1, 95–113. <https://doi.org/10.1023/A:1009940816549>

Wong, A. F. L. in Fraser, B. J. (1994). *Science Laboratory Classroom Environments and Student Attitudes in Chemistry Classes in Singapore*. Annual Meeting of the American Educational Research Association. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED404131.pdf>

Yoneyama, S. in Rigby, K. (2006). Bully/victim students and classroom climate. *Youth Studies Australia*, 25(3), 34–41. https://www.researchgate.net/publication/286172927_Bullyvictim_students_and_classroom_climate

Zabukovec, V. (1998). *Merjenje razredne klime: priročnik za učitelje*. Produktivnost, Center za psihodiagnostična sredstva.

Zabukovec, V., Boben, D., Škof, B., Cecič-Erpič, S. in Tomažin, K. (2001). Zaznavanje razredne klime pri urah športne vzgoje. *Psihološka obzorja*, 10(3), 105–118. <https://journals.uni-lj.si/psiholoska-obzorja/article/download/20774/17093/69359>

8 PRILOGE

8. 1 Anketni vprašalnik

Pozdravljeni,

sem Meta Gašperlin, dijakinja 4. letnika Gimnazije Kranj. Pri predmetu psihologija pišem raziskovalno nalogo na temo razredne klime, zato sem v ta namen sestavila anketni vprašalnik. Prosim te, da na vprašanja iskreno odgovoriš in mi tako pomagaš pri raziskovanju. Izpolnjevanje anketnega vprašalnika je popolnoma anonimno in ti ne bi smelo vzeti več kot 5 minut.

Za sodelovanje se ti najlepše zahvaljujem.

Meta Gašperlin

Razred (označi):

- a) 2. a
- b) 2. b
- c) 2. c
- d) 2. č
- e) 2. d
- f) 2. e
- g) 2. f
- h) 2. g

Spol (označi):

- a) moški
- b) ženski
- c) drugo/ne želim odgovoriti

Koliko časa si že v svojem trenutnem razredu?

- a) Od začetka prvega letnika.
- b) Od začetka drugega letnika.
- c) Drugo: _____

Na 10-stopenjski ocenjevalni lestvici označi, kako varno se počutiš v svojem razredu. Ocena 1 pomeni, da se v razredu ne počutiš prav nič varno, in ocena 10, da se v razredu počutiš zelo varno.

Na 10-stopenjski ocenjevalni lestvici oceni splošno vzdušje v svojem razredu. Ocena 1 pomeni, da je vzdušje zelo slabo, ocena 10 pa, da je vzdušje zelo dobro.

Kaj ti je v tvojem razredu najbolj všeč?

Kaj ti je v tvojem razredu najmanj všeč?

So se tvoji sošolci kdaj fizično ali verbalno znašali nad tabo?

- a) Da.
- b) Ne.

Če da, se to še vedno dogaja?

- a) Da.
- b) Ne.

Kako pogosto v svojem razredu opažaš fizično ali verbalno nasilje (nad tabo ali drugimi)?

- a) Zelo pogosto/vedno.
- b) Pogosto.
- c) Včasih.
- d) Redko.
- e) Zelo redko/nikoli.

Na 4-stopenjski ocenjevalni lestvici označi, v kolikšni meri se strinjaš s spodnjimi trditvami: močno se ne strinjam, se ne strinjam, se strinjam, močno se strinjam.

1. Sošolci so mi z lahkoto pripravljene posoditi zapiske, če manjkam pri pouku.
2. S sošolci se pogosto družim med odmori.
3. S sošolci se pogosto družim v svojem prostem času.
4. Med odmori se družim z istimi sošolci kot v svojem prostem času.
5. Zapiske si izmenjujem z istimi sošolci, s katerimi se družim v svojem prostem času.

Zapiši število sošolcev, s katerimi se družiš v prostem času (izven pouka).

Na 4-stopenjski ocenjevalni lestvici označi, v kolikšni meri se strinjaš s spodnjimi trditvami: močno se ne strinjam, se ne strinjam, se strinjam, močno se strinjam.

1. Zavedam se, da sem vsaj toliko vredna oseba, kot so drugi.
2. Zavedam se, da imam več dobrih lastnosti.
3. Na splošno se nagibam k temu, da se mi zdi, da sem neuspešen/a.
4. Stvari sem sposoben/a narediti tako dobro kot večina drugih.
5. Zdi se mi, da nimam dovolj lastnosti in dosežkov, na katere bi bil/a lahko ponosen/a.
6. Do sebe imam pozitiven odnos.
7. V celoti sem zadovoljen/a sam/a s sabo.
8. Želim si, da bi se lahko bolj spoštoval/a.
9. Zagotovo se včasih počutim neuporabno.
10. Včasih se mi zdi, da sploh nisem dober/a v čemerkoli.

Ali sežeš po telefonu med vsakim odmorom?

- a) Da.
- b) Ne.

Oceni, koliko časa dnevno preživiš na socialnih omrežjih.

- a) Nimam socialnih omrežij.
- b) Manj kot eno uro.
- c) 1 – 2 uri.
- d) 2 – 3 ure.
- e) 3 – 4 ure.
- f) Več kot 4 ure.

Kdaj se s sošolci pogovarjaš prek družbenih omrežij? Možnih je več odgovorov.

- a) V času pouka/med odmori.
- b) Po pouku/med počitnicami.
- c) Nikoli.

O čem se s sošolci pogovarjate prek družbenih omrežij? Možnih je več odgovorov.

- a) Šola.
- b) Fantje/punce.
- c) Hobiji.
- d) Drugo: _____

Ali se ti zdi, da se s sošolci večkrat pogovarjaš v živo ali prek družbenih omrežij?

- a) V živo.
- b) Prek družbenih omrežij.
- c) Oboje enako.
- d) S sošolci se ne pogovarjam.

Ali se ti zdi, da bi se s sošolci bolje razumel/a, če bi v času pouka/med odmorom manj časa preživel/a na telefonu?

- a) Da.
- b) Ne.
- c) Ne vem.

Odgovoril si na vsa vprašanja v tej anketi. Hvala za sodelovanje.